

que sóc capaç per a fer «rajar» a Tchai com explicava l'assistència a la missa d'aquells pequinesos.

Va costar un xic de fer-li dir, però sembla que l'assistència no està «organitzada» per a impressionar-nos o impressionar a altres estrangers. Pel contrari es veu que els assistents ho són de bona fe. Aleshores és que aquest grup no creu el que diu Mao? És que no accepten els postulats fonamentals socialistes? És que són mentalment rebels?

No; en general són bones famílies que han viscut en l'ambient d'una de les nombroses missions catòliques que hi havia en el país, abans de la revolució. No fan cap oposició a Mao però estan acostumats a les seves pràctiques religioses i com que no tenen res de subversiu el «Partit, actualment, els deixa fer "per a que s'entretinguin"». Igual es fa amb les altres religions. Així vol alleugerir Mao la qualificació de dèspota que alguns li han aplicat.

En realitat les missions cristianes havien agafat a Xina més preponderància que enlloc.

El poble xinès amb el seu afinat esperit era bona terra per assimilar les paràboles i fets descrits a l'usiva o paradoxalment en els Evangelis. A voltes més profundament que els blancs.

La supressió de la religió a Rússia i a Xina, a part del «veto» comunista, tenia una causa més propera, més urgent i totalment diferent en un i altre país.

A Rússia el motiu desencadenant van ésser les pràctiques populars penitencials al Monestir de Novgorod on la gent ignorant, en crisis histèriques, es dedicava a obrir-se el cap contra els pilars del temple per a fer-se perdonar els pecats.

En canvi a Xina no hi ha hagut res d'això. Simplement les missions cristianes havien profunditzat tant en les arreus místiques del poble xinès, havien fet tants d'adeptes que la situació s'havia fet incòmoda per a la Revolució Cultural. Va caldre prendre una determinació i així es van suprimir les missions.

Com en totes les revoltes i revolucions, la primera etapa incontrolada i salvatge va estar curulla de martiris i assassinats, coses realment espantoses que no ens toca ni volem engrunar perquè no hem de fer d'historiadors.

Però en promulgar-se aquesta mena de «diktat» es van acabar tant les missions religioses com els actes de violència.

També a les altres religions els hi passaren coses més o menys equivalents.

El taoisme, el budisme i el tantrisme han deixat sota el punt de vista arqueològic penyores veritablement meravelloses.

A Pekin, per exemple, hi han els temples de la Lluna, del Sol i dels Estels, però el més important, el que deixa peu plantat al qui el veu per primera vegada, és el Temple del Cel.

S'anomena en xinès Tien Tan i s'esten al llarg d'una terrassa de nou-cents metres de llarg i seixanta d'ample elevada damunt del terreny pla que l'envolta.

Hi han diferents construccions però les que més frapen corresponen en primer lloc a la Terrassa dels Sacrificis, afiligranada construcció circular que té el caràcter d'una gegantesca ara i en segon lloc però dominant-ho tot en punt a bon gust, colorit i originalitat, la Sala dels Precs Anuals, on una escollida col·lecció de fustes han estat acuradament emmexades fins assolir un endollat perfecte que s'aixeca fins l'alçada de tres pisos sense un sol clau de fixació.

Tota descripció d'aquestes meravelles ha de quedar forçosament curta i inintel·ligible.

Per fer-se'n càrrec hom en tindria de veure una foto en color, quant menys.

Procurarem que així sigui, tant més quan totes les fustes tant a l'interior com a l'exterior, estan pintades de colors vivíssims que eviten cuidadosament, no obstant, caure en la balandreria. Obra mestre d'originalitat i bon gust que com en diria la Guia Michelin —si n'hi hagués a Xina— «vaut le voyage». I creieu que, veritablement si altres coses no ho mereixessin ja, el Temple del Cel val el viatge.

També hi ha a Pekin el temple de Wu Ta Sze o Pagoda de les Cinc Torres, d'estil remarcablement hindú, creiem única en aquest aspecte a Xina.

Deixeu-me'n explicar sucintament la troballa.

L'amic Pons de Vall armat de la «Guide Nagel» estava perfectament enterat de l'existència, ubicació i importància d'aquest temple. Però com va passar a Su Zoh tampoc estava planificada aquesta visita. Aquí les coses arribaren a un terme que si no ho hagués viscut no ho creuria.

Huan, Shen i Thai, asseguraven que el Wu Ta Sze no havia existit mai i que si remotament havia existit, ara no en quedava ni rastre.

Com que sols es tractava d'una desviació de poca importància del nostre autòmibus, el «leader» Samper aconseguí fer anar el vehicle fins on assenyalaven la «Guide Nagel» i Pons de Vall.

Hi havia una paret de tanca i una porta. Tirant-se a terra i per sota la porta es veia el temple, sencer, majestuós, impressionant. Vàrem aconseguir fer obrir la porta i tothom el veié d'apropr.

Uns obrers ens en van treure al cap d'uns minuts, perquè hi havia en curs importants obres de restauració.

El prestigi dels nostres acompanyants, com és lògic, va caure a plom. Mai he vist a ningú tan desmoralitzat com aquells tres bons nois que ens acompanyaven. I és que com a guies havien quedat pulveritzats, com a coneixedors de Pekin pitjor i finalment, com a persones amb la imaginació suficient per sortir airosoament del fracàs en una cosa que no havia estat planificada, ja ni cal parlar-ne.

Recordo el dia, abans del viatge, en que en una vetlla a casa, els doctors Lentini i Pons de Vall veieren per primera vegada una foto del Wu Ta Sze en el Baukunst und Landschaft in China, un dels vells llibres que he hereditat del meu sogre, meticulós arquitecte i col·leccionista.

Que poc es podia pensar Ernst Boerschmann, l'arquitecte berlinès recopilador, que quaranta anys més tard tres pequinesos desconeguessin totalment un dels temples més importants de Pekin!

Estranyament no em va causar cap alegria el triomf dels meus amics i el fracàs dels xinesos. Vaig pensar que potser Tchai arribaria a trobar les seves seguretats d'instrucció socialista un xic estovades.

I aleshores, per no haver-me alegrat del que havia passat, vaig comprendre que sense que me n'adonés, Tchai havia esdevingut el meu amic.

Pekin, com a ciutat, és incomparablement la més bella de Xina. Intentaré descriure-la.

Però això formarà part de la vuitena crònica que, si Déu vol, explicarem un altre dia.

Eduard Padrós i de Palacios

El Temple del Cel és una de les construccions més notables de Xina i decididament única en el món. No té ni un clau ni una biga.